

OTVORENO

Pisma

Ispred svih u obradi tema nedavne prošlosti

Dopustite mi izraziti riječi hvale listu *Vjesnik* u cjelini, ali i ponaosob svim autorima tekstova objavljenih u posebnim prilogima *Vjesnika* »OLUJA« i »VUKOVAR«, koji su me jako obradovali.

Želio sam *Vjesniku* zahvaliti još ljetos nakon objavljivanja priloga »OLUJA«, ali budući da to nisam učinio tada, nakon objave priloga »VUKOVAR« prava je prigoda.

Kao čitatelj i drugih dnevnih hrvatskih tiskovina, s velikom dozom objektivnosti mogu reći da je *Vjesnik* u obradi tema iz nedavne hrvatske prošlosti baram za tri kopljica ispred ostalih. Također je i zabrinjavajuće da vodstva i urednici ostalih dnevnih novina ne osjećaju potrebu za takvim ili sličnim uradcima poput *Vjesnikovih*.

DENIS IKIĆ
ZADAR

Korektno i grafički atraktivno

Zahvaljujemo listu *Vjesnik* što je u utrak, 15. studenoga, pod naslovom »Novi i ozbiljni« svojim čitateljima predstavio naš portal MladiPlus.

Autor teksta je novinar *Vjesnika* Davor Maček, a tekst je predstavljen i grafički vrlo privlačno.

MladiPlus
w.w.w.mladiplus.com

»Recite narodu istinu i narod će naći svoj put«

Jedna od istina, koja je i glavni argument za zabranu rada trgovina nedjeljom, jest u tomu što prava radnika u trgovačkoj djelatnosti, ali ne samo njih, nisu do kraja ispoštovana. Odgovornost za takvo ponašanje stoji na državnim kontrolnim mehanizmima. Dalje razloge za zatvaranje trgovina nedjeljom, sviđalo se to nekome ili ne, moramo tražiti u pripadanju određenom kulturnom krugu na koji se volimo često pozivati. Isti oni koji zagovaraju rad trgovina nedjeljom zaboravljaju što nedjelja kao dan obitelji tradicijski znači u kulturi ovog naroda.

Nešto drugo, što se ovih dana u nekim našim novinama moglo pročitati kao neki argument ili zastrašivanje, vezano je uz politiku, koja kroji i donosi zakone. Pa se, između ostalog, kaže da je bivša Račanova vlada izgubila izbore i zato što je donijela onaj srušeni Zakon o radu trgovina nedjeljom, što bi trebala biti »dobronamjerno« upozorenje Sanaderovoj vladi da pripazi što radi. Tako se upozorava HDZ da ako donese zakon u kojem će biti ukinut rad trgovina nedjeljom, da će se ta stranka vratiti u Tuđmanovo vrijeme i o sebi stvoriti percepciju drastično desne stranke, što sigurno u HDZ-u ne žele. Ta poruka i »dobronamjerno« prema HDZ-u siguran sam da neće utjecati na odluku u vezi krojenja i donošenja tog zakona, nego može biti i uvreda za tu veliku i odgovornu stranku.

Argumenti »za« rad trgovina nedjeljom dolaze iz onih lobija i krugova vezanih uz interes krupnoga kapitala, podrijetlom stranog, ali često i nepoznatog podrijetla, u težnji za što bržom zaradom i profitom. Većina toga kapitala dolazi iz zemalja snažnih tradicijskih vrijednosti, uređene demokracije, visokih socijalnih standarda i zaštite, u kojima im slična ponašanja ne padaju ni na kraj pameti, ali si zato takvo što mogu priuštiti u Hrvatskoj. Znači, u Hrvatskoj radi i radić će ono što je dozvoljeno sve dok im to bude dozvoljeno.

Odavno je veliki hrvatski vođa Stjepan Radić rekao: »Recite narodu istinu i narod će naći svoj put«. I zato, ako težimo izgradnji uređenoga demokratskog sustava, a ne možemo neke probleme, kao što je ovaj, riješiti konsenzusom, pozovimo narod na referendum, kao što su to napravili neki u susjedstvu, primjerice Sloveniji, i narod će reći svoje.

FRANJO MEMEĐOVIĆ,
ZAGREB

Stajališta

TREBA NAM MNOGO (ISTINSKI) DOBRIH KNJIGA

Zar je moguće da Josip Pavičić ne razlikuje sjećanja na Hrvatsko proljeće od historiografije i prave povjesničarske obrade toga fenomena? Jer takve knjige, primjerice - nema!

TVRTKO JAKOVINA

Na moj tekst objavljen u Stajalištima »Kakve nam knjige trebaju?« reagirao je »nakladnik iz Zagreba« Josip Pavičić. Moja česta uporaba glagola »trebati« podsjetila ga je na vrijeme kad je pribio (predsjedao) sastancima Saveza komunističara Jugoslavije. U svom opsežnom odgovoru taj »nakladnik«, nazovimo ga »Bivši Partijaš«, pokazao je kako mu je promakla bit onoga što sam mislio reći. Isto tako, slabo je obaviješten o prilikama u historiografiji. Stoga nekoliko riječi.

Drugi su i Vladimir Dedijer ili Aleksa Dragnić

»Bivši Partijaš« prigovara mi nipodaštavanje rada i truda povjesničara starijih od mene, koji su stvarali prije, a mnogi stvaraju i danas. Odnos prema njima, kao i onim mladima, može se provjeriti prelista li se bibliografija i bilješke svakog od znanstvenih i stručnih radova koje sam napisao, a do danas ih je 31. Gotovo svi koje je u svojoj listi »Bivši Partijaš« spomenuo tamo su citirani. Neki od onih koje tobože zabora-

vijam, predstavljali su knjige koje sam napisao.

Do 31. godine života objavljene su mi dvije, obje nagrađene. »Socijalizam na američkoj pšenici« Matice hrvatske dobila je Državnu nagradu za znanost u mojoj kategoriji, a »Američki komunistički saveznik« Profila i Srednje Europe Godišnju nagradu Društva sveučilišnih nastavnika. Žalim što »Bivši Partijaš« nije čuo za te naslove, iako u njima značajan prostor poklanjamo upravo Partiji čiji je bio član (dužnosnik?). O svemu tome, pa i mom promoviranju zemlje u inozemstvu, »Bivši Partijaš« može pogledati na stranicama Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Tamo se navode i moja predavanja na četiri poljska sveučilišta, dva britanska, predavanja u Italiji, Sloveniji i Woodrow Wilson Centru u Washingtonu, sve moje stipendije na tri američka, belgijskom i jednom britanskom sveučilištu.

Spominje »Bivši Partijaš« i naslove koje je kao urednik potpisao. O nekim od tih knjiga, primjerice »Hrvatskoj simultanki« i osobno sam, pohvalno, pisao baš u *Vjesniku*. No, »Bivši Partijaš« nije shvatio da sam se ja založio za knjige i članke koji će biti pisani na svjetskim jezicima kako bi se strance zainteresiralo i informiralo o hrvatskom gledanju na različite fenomene naše prošlosti u jugoslavenskim, habsburškim, mletačkim, osmanskim itd. kontekstima. »Bivši Partijaš« nije shvatio da su »drugi« koji su pisali knjige na kojima su odgajane generacije stranaca bili, na primjer, Vladi-

mir Dedijer ili Aleksa Dragnić. Ne misli valjda »Bivši Partijaš« da neke od knjiga koje je on uredio, a samo su skraćene verzije nekih drugih naslova koji na hrvatskom tržištu postoje već desetljećima, ulaze u kategoriju naslova kakvi će nas u svijetu predstavljati? Zar je moguće da »Bivši Partijaš« ne razlikuje sjećanja na Hrvatsko proljeće od historiografije i prave povjesničarske obrade toga fenomena? Jer takve knjige, primjerice - nema!

Mijena se dogodila početkom devedesetih

Zar je moguće da »Bivši Partijaš« nije shvatio da je rušenjem Berlinskog zida čitava historiografija, posebno ona hladnoratovska, doživjela potrebu za punim reinterpretiranjem. Jer otvoreni su toliki arhivi, o tome vremenu danas znamo (mogli bismo saznati) nezamislivo mnogo. Meni se sve do jučer činilo da je »Bivši Partijaš« shvatio kakve se mijena dogodila početkom devedesetih. No, ljudi griješe. Meni pogrešku, ako sam u krivu, doista nikada nije teško priznati. Eto, ponovo ću 13 (trinaest) puta u tekstu uporabiti jednu sintagmu. Nije više »trebalo bi«, već »Bivši Partijaš«. Ja u Partiji nikada nisam bio. Ali njome se intenzivno bavim. Ona je, posredno, tema i dviju knjiga na kojima radim. Još uvijek za njih tražim nakladnika. Zna li nekoga zainteresiranog?

Autor je profesor svjetske povijesti 20. stoljeća na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, stručnjak za Hladni rat

RAZMIŠLJATI, ALI NA OSNOVI ČINJENICA

Hrvatska je po potrošnji energenata po stanovniku na razini Engleske u drugoj polovini 19. stoljeća

BRANIMIR MOLAK

Informacija o skupu održanom u HAZU nedavno objavljena u jednom našem tjedniku pod naslovom »HAZU: Treba početi od energetike«, daje povoda za razmišljanje.

Kad bi se HAZU zaista želio brinuti i o energetici, trebao bi to činiti na osnovi činjenica. Ono što je napisano o skupu u HAZU, pod pretpostavkom da je točno, pokazuje da to nije slučaj. Jer ne može se govoriti da je energetika »podloga razvoju cjelokupnih gospodarskih i društvenih djelatnosti«, dok je Hrvatska po potrošnji energenata po stanovniku na razini Engleske u industrijsko doba u drugoj polovini devetnaestog stoljeća.

Naši »stručnjaci« potpisali su Kyoto sporazum kojim će to stanje male potrošnje »zamrznuti«. Kako će se to onda Hrvatska razvijati bez obzira bila ili ne u EU, u kojem je potrošnja energenata osjetno veća?

»Energetski« akademici »ukazuju su do sada na nedostatak električne energije i zastoj u gradnji novih elektrana«, a činjenica je da električne energije u Hrvatskoj prema podacima, a još više

prema ponašanju onih koji bi se trebali o njoj brinuti - ima i previše. Naime, gubici u dovođenju električne energije do potrošača u stalnom su porastu (za razliku od EU-a, gdje se smanjuju), a pojedinih godina čak su bili veći od proizvodnje svih termoelektrana (bez toplana) u Hrvatskoj, ili veći od hrvatskog dijela proizvedene energije u NE Krško. Štete sporazuma o NE Krško (darovana elektrana, oprost pet godina neisporučene struje, preuzimanje obveza skladištenja RAO i razgradnje elektrane) su oko dvije milijarde američkih dolara, a sada HEP od Slovenije traži za odštetu bijednih 31,7 milijuna eura.

Zabrinuti su i da će se zbog »velikoga kašnjenja u modernizaciji i proširenju kapaciteta rafinerija morati uvoziti benzin ili tekuća goriva«. Očito ne znaju ili ne žele znati da i sada »poduzetnici« oko četvrtinu naftnih derivata u Hrvatskoj namiruju iz uvoza, a istovremeno su i uz izvoz derivata domaće rafinerije iskorištene tek trećinom kapaciteta.

Od uvođenja »famousne formule« za cijene naftnih derivata koja ne ovisi o cijeni nafte, osjetno je porastao uvoz derivata, a bit će još i veći ako se ukine carina za uvoz, za što se zalažu neki uvoznici derivata kako bi snizili, ako ćemo se šaliti, cijene derivata u maloprodaji. »Energetski« akademici »viču« da mnogo toga u energetici u Hrvatskoj ne valja, a godinama su na svojim pozicijama o njoj odlučivali.

Autor je doktor tehničkih znanosti iz Zagreba

I U SPORTU IMA PASTORČADI

Mladi karatisti vratili su se s Cipra ovjenčani medaljama koje su osvajali polugladni

ANA JURIĆ-ŠIMUNČIĆ

Svaka sredina ima sportske miljenike i gotovo uvijek su nogometaši. Iz karlovačkog proračuna nogomet je uvijek dobivao najviše novca, a budući da je tajnik sportske zajednice bejbolaš, sada se i o tome sportu sve glasnije pripovijeda. Upravo je na Cipru završeno Svjetsko karatsko prvenstvo za juniore i seniore. Na njemu je sudjelovalo 68 zemalja, a među njima i Hrvatska s juniorskom momčadi te ekipom kadetkinja i pojedinačno juniori (ukupno 21 član reprezentacije). Naši predstavnici vratili su se s pet medalja. I dva su Karlovačana sudjelovala na tom natjecanju - jedan kao trener, drugi kao junior i donijeli Hrvatskoj i Karlovcu srebrnu medalju.

No, hrvatski karatisti obavili su pet dana na Cipru takoreći o svom trošku. Svaki sudionik morao je platiti četiri i pol tisuće kuna, a samo oni koji su imali neke medalje s prošlog svjetskog prvenstva imali

su sve besplatno. Djeca su se tako na Cipru natjecala polugladna. Čak i kad su primili srebro za drugo mjesto počastili su se večerom za koju su morali platiti po osam eura. Sudionici tvrde da je bilo više onih koji nisu bili sportaši i nema podataka tko je njima platio večeru poslije podjele medalja. Ako svemu tomu pridodamo da sve sportske udruge u Karlovcu imaju sportske dvorane za treninge, samo su karatisti u bivšem prostoru jedne tvornice, onda možemo zaključiti da su neki sportovi pastorčadi, a neki miljenici svih sredina, pa tako i Karlovca. Svi treneri su plaćeni iz gradskog proračuna, samo ne i trener karatista. Tajnik sportske zajednice ove godine je četiri puta bio u SAD-u zbog bejbola, dakako, ne o svom trošku.

No, da su Olimpijski odbor i Karatski savez dopustili odlazak naše djece na Svjetsko prvenstvo a da im ne osiguraju barem jelo i neki mali džeparac prestrašno je. Ta djeca su nosila hrvatsku zastavu na borilištima. I dok netko organizira i plaća huligane koji prate nogometaše i sramote zemlju svojim ponašanjem, naši mladi karatisti skromni i polugladni donijeli su nam srebro s prvenstva na Cipru.

Autorica je profesorica defektologije, sudski vještak za pitanja djece iz Karlovca.